

УДК 349:343.326

DOI: 10.32342/2709-6408-2021-1-2-14

О.Г. КОМІСАРОВ,
*доктор юридичних наук, професор,
головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії № 3
Національної академії Служби безпеки України (м. Київ)
ORCID: 0000-0002-8596-5949*

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВА МОДЕЛЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ У МІСЦЯХ КОМПАКТНОГО ПРОЖИВАННЯ ЛЮДЕЙ

Статтю присвячено аналізу проблеми забезпечення антитерористичної безпеки в місцях компактного проживання людей. Підкреслено, що поняття «розміщення» в найширшому розумінні охоплює низку соціальних процесів, кожен з яких до певної міри включає аспекти забезпечення антитерористичної безпеки та організації. Викладено погляд на систему забезпечення антитерористичної безпеки в місцях компактного проживання людей, що складається із статичної та динамічної підсистем. Зроблено висновок, що в інформаційно-правовому сенсі статичне забезпечення антитерористичної безпеки в місцях компактного розміщення здійснюється в межах процедур завдяки «Приєднанню домашньої адреси» до територіальної громади; формуванню та веденню Реєстру територіальної громади; обміну інформацією щодо реєстрацій інших територіальних громад (відповідно до вимог надання органами реєстрації інформації до єдиного державного демографічного реєстру); включення сформованих інформаційних ресурсів до Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів. Запропоновано концептуальні принципи інформаційно-правової моделі забезпечення антитерористичної безпеки в місцях компактного проживання людей. Узагальнено, що будь-яка антитерористична діяльність у компактному приміщенні залежить від тлумачення категорії «Сім'я», що, у свою чергу, дозволяє розглядати як основне завдання забезпечення антитерористичної безпеки в місцях проживання. У рамках загального висновку створено інформаційно-ресурсну базу для забезпечення антитерористичної безпеки в місцях компактного проживання людей, яка складається з інформації про 1) розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі, ненависті; винагороду за вчинення терористичних актів; дії, що загрожують громадському порядку, а також матеріали, що пропагують расову, національну чи релігійну нетерпимість, дискримінацію, які передаються за її межі; 2) протиправну поведінку членів сім'ї, передану за її межі; 3) правила поведінки членів сім'ї, отримані третіми особами шляхом аналізу відносин у сім'ї.

Ключові слова: антитерористична безпека, інформація, інформаційне суспільство, місце проживання особи.

Постановка проблеми. У сучасній правовій доктрині наявність правового зв'язку особи з державою (громадянство), а також законність перебування на території України осіб, у яких такий зв'язок відсутній, зумовлюється реалізацією особою одного з ключових природних і невідчужуваних прав – права на свободу пересування та вільний вибір місця проживання, яке складається із сукупності чітко сформульованих і взаємозалежних особистих прав та свобод, серед яких визначене місце належить праву на свободу перебування в обраному місці проживання.

На виконання гарантій, викладених у ст. 33 Конституції України [1], закріплених у ст. 13 Загальної декларації прав людини [2], ст. 12 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права [3], ст. 5, 8 Конвенції про захист прав людини та основних свобод і протоколів до неї [4], інших міжнародних актах, в Україні сформовано відповідні правила «перебування» («проживання») особи у місці проживання. При цьому Законом України «Про сво-

боду пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» врегульовано відносини, пов'язані зі свободою пересування та вільним вибором будь-якого місця проживання на території України, а також визначено порядок її реалізації, вільного вибору конкретного місця проживання та встановлено випадки обмеження як свободи пересування, так і свободи вибору місця проживання [5].

Стан дослідження. Проблема обрання особою місця проживання не є проблемою, вирішення якої покладається виключно на систему антитерористичної безпеки, а є складовою загальної проблеми міграції, у т.ч. незаконної міграції, яка розглядалася Ю.Ю. Завадською [6], С.В. Максименко [7], О.А. Малиновською [8], О.С. Саїнчиним [9] та ін.

Виходячи з актуальності і значущості проблеми, **метою статті** є викладення результатів проведеного аналізу сформованих у правовій науці поглядів на проблему забезпечення антитерористичної безпеки у місцях компактного проживання людей та формулювання на цій основі науково обґрунтованих пропозицій щодо подальших розвідок його інформаційно-правової моделі.

Виклад основного матеріалу. «Проживання», у найширшому його розумінні, охоплює низку суспільних процесів, кожен з яких, певною мірою, включає аспекти забезпечення антитерористичної безпеки та організації з цією метою електронної інформаційної взаємодії [10] суб'єктів боротьби з тероризмом у межах державних електронних інформаційних ресурсів, включених до Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів [11].

Ключовими з них є реалізація особою можливості: 1) за власним розсудом переміщатися у просторі як у межах окремих територіальних громад, так і поза ними; 2) без одержання на те дозволу необмежено змінювати місця тимчасового перебування; 3) мати у власності чи користуватися будинки, квартири, інші придатні для проживання приміщення, використовувати їх як місце проживання, а також змінювати їх; 4) обрати одну з декількох адрес, позначити її як «домашню» або «виборчу», розмістити дані про неї у Національному реєстрі електронних інформаційних ресурсів та використовувати у суспільних відносинах (зокрема з метою ведення офіційного листування та/або вручення офіційної кореспонденції).

Щодо останнього звернемо увагу, що необхідність свідомого обрання особою певної «домашньої» адреси виступає передумовою для організації статичного забезпечення антитерористичної безпеки громадян у місцях їх компактного проживання. Відповідно, особа в межах такої адреси «приймає» на себе весь спектр загроз терористичного характеру, який притаманний відповідному об'єкту (споруді, будівлі), що робить її суб'єктом статичного забезпечення антитерористичної безпеки, учасником розроблення та впровадження певних правил антитерористичної безпеки за цією «адресою», тоді як за іншими адресами, одночасно з цим, вказана особа лише долучається до динамічного забезпечення антитерористичної безпеки (профілактики, реагування тощо) з боку суб'єктів боротьби з тероризмом.

В інформаційно-правовому сенсі статичне забезпечення антитерористичної безпеки у місцях компактного проживання здійснюється у межах процедур, обумовлених «приєднанням домашньої адреси» до територіальної громади; формуванням та веденням реєстру територіальної громади; обміном відомостями з реєстрами інших територіальних громад (відповідно до вимог Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру [12]); включенням сформованих інформаційних ресурсів до Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів.

До реєстру територіальної громади вносяться такі дані про особу: прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові; дата та місце народження; місце проживання/перебування; відомості про громадянство; унікальний номер запису в Реєстрі (якщо таку інформацію внесено до паспорта громадянина України); дата реєстрації місця проживання; прізвище, ім'я та по батькові представника, якщо він діє від імені особи, та відомості про документ, що посвідчує повноваження представника; інформація про попереднє місце проживання; дата зняття з реєстрації місця проживання (після вибуття особи) [12]. Також до реєстру територіальної громади вносяться найменування органу реєстрації, прізвище, ім'я, по батькові та посада особи, яка вносила записи до реєстру.

Відповідно до чинного законодавства доступ до інформації, що міститься у реєстрах територіальних громад, здійснюється з дотриманням вимог Законів України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», «Про інформацію», «Про захист персональних даних», «Про Державний реєстр виборців».

Фізична особа може проживати у приміщенні, яке належить їй за правом власності, за договором найму (піднайму), на інших законних підставах. Звернемо увагу, що Цивільний кодекс України розрізняє постійне, переважне, тимчасове місце проживання як наслідок свідомого обрання такого місця та наявності кола зобов'язань, виконання яких вимагає уточнення місця такого виконання. При цьому відповідно до ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» їх можна поділити за часовим критерієм на дві групи: проживання на території адміністративно-територіальної одиниці строком менше шести місяців на рік (перебування) та проживання на території адміністративно-територіальної одиниці строком понад шість місяців на рік (проживання). [5] Також громадянин України, а також іноземець чи особа без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, зобов'язані протягом десяти днів після прибуття до нового місця проживання зареєструвати місце проживання (ст. 6). При цьому звернемо увагу, що інформаційними джерелами забезпечення антитерористичної безпеки стають реєстри територіальних громад та Єдиний державний демографічний реєстр із включенням до них даних щодо особи та її переміщення, сформовані під час реєстрації місця проживання (перебування).

Відповідно до вимог ст. 6 зазначеного Закону для реєстрації особа особисто подає: письмову заяву; документ, до якого вносяться відомості про місце проживання (якщо дитина не досягла 16-річного віку, подається свідоцтво про народження); квитанцію про сплату адміністративного збору; документи, що підтверджують право на проживання в житлі, перебування або взяття на облік у спеціалізованій соціальній установі, закладі соціального обслуговування та соціального захисту, проходження служби у військовій частині, адреса яких зазначається під час реєстрації; військовий квиток або посвідчення про приписку (для громадян, які підлягають взяттю на військовий облік або перебувають на військовому обліку). [5] Зазначимо, що відповідна вимога має поширюватися й на дітей віком від 15 до 18 років, які також подають заяву та інші документи (свідоцтво про народження або свідоцтво про належність до громадянства України) особисто.

У разі, якщо особа з поважної причини не може самостійно звернутися до уповноваженого органу, реєстрація може бути здійснена за зверненням іншої особи на підставі доручення, посвідченого в установленому порядку. У разі подання заяви представником особи додатково подаються: документ, що посвідчує особу представника; документ, що підтверджує повноваження особи як представника, крім випадків, коли законними представниками є батьки (усиновлювачі) [12].

Фактично здійснюючи державний контроль у сфері реєстрації місця проживання Державна міграційна служба України (ДМС) позбавлена повноважень у боротьбі з тероризмом. Так, відповідно до ст. 4 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» ДМС не включено до складу суб'єктів боротьби з тероризмом, а МВС України, яке координує та спрямовує діяльність ДМС, організовує боротьбу з тероризмом спільно з Національною поліцією шляхом запобігання, виявлення та припинення злочинів, вчинених з терористичною метою, розслідування яких віднесено законодавством України до компетенції Національної поліції, надає Антитерористичному центру при Службі безпеки України необхідні сили і засоби, а також забезпечує їх ефективне використання під час проведення антитерористичних операцій [13]. Також слід мати на увазі, що ДМС як державний орган, як і органи місцевого самоврядування, об'єднання громадян, організації, їх посадові особи зобов'язана сприяти органам, що здійснюють боротьбу з тероризмом, повідомляти дані, які стали відомі їй персоналу, щодо терористичної діяльності або будь-яких інших обставин, інформація про які може сприяти запобіганню, виявленню і припиненню терористичної діяльності, а також мінімізації її наслідків.

Органи місцевого самоврядування, які задіяно у формуванні та веденні реєстрів територіальних громад, також зобов'язані сприяти органам, що здійснюють боротьбу з тероризмом, повідомляти дані, які стали відомі, щодо терористичної діяльності або будь-яких ін-

ших обставин, інформація про які може сприяти запобіганню, виявленню і припиненню терористичної діяльності, а також мінімізації її наслідків. Поряд із цим за рішенням керівництва антитерористичної операції зазначені органи місцевого самоврядування можуть бути залучені до участі в ній з дотриманням вимог Закону України «Про боротьбу з тероризмом».

У разі залучення до участі в антитерористичних заходах, у т.ч. антитерористичній операції, органи місцевого самоврядування у межах своєї компетенції здійснюють заходи щодо запобігання, виявлення і припинення терористичних актів та злочинів терористичної спрямованості; розробляють і реалізують попереджувальні, режимні, організаційні, виховні та інші заходи; забезпечують умови проведення антитерористичних операцій на об'єктах, що належать до сфери їх управління; надають відповідним підрозділам під час проведення таких операцій матеріально-технічні та фінансові засоби, засоби транспорту і зв'язку, медичне обладнання і медикаменти, інші засоби, а також інформацію, необхідну для виконання завдань щодо боротьби з тероризмом [13].

Загалом будь-яка антитерористична діяльність у місцях компактного проживання є основою від тлумачення категорії «сім'я», яка, у свою чергу, дає змогу розглядати як основне завдання забезпечення антитерористичної безпеки в місцях проживання особи перетворення «сім'ї» та суспільних відносин, що наявні в її межах, на джерело антитерористичної безпеки, у т.ч. завдяки на перетворення «сім'ї» у середовище інформаційно-роз'яснювальної роботи у сфері боротьби з тероризмом. Так, з метою підвищення рівня правової свідомості та обізнаності населення з питань запобігання і припинення терористичної діяльності СБУ за участю МВС України, МО України, ДСНС України, інших суб'єктів, що безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом, та суб'єктів, що згідно із законодавством залучаються до боротьби з тероризмом, зобов'язані забезпечувати: висвітлення в засобах масової інформації заходів з реалізації державної політики у сфері боротьби з тероризмом для формування в суспільстві негативного ставлення до терористичної діяльності в усіх її формах і проявах; своєчасне виявлення та припинення розповсюдження матеріалів із закликами до насильницької зміни, повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі, ненависті, вчинення терористичних актів, дій, що загрожують громадському порядку, а також матеріалів, що пропагують расову, національну чи релігійну нетерпимість, дискримінацію; інформування громадськості про розкриті терористичні злочини, їх суспільно небезпечний характер та передбачену законом відповідальність за вчинення таких злочинів, а також про проведення антитерористичних навчань та їх результати; впровадження в діяльність суб'єктів, що безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом, міжнародного досвіду щодо інформування громадськості про антитерористичні заходи [14]. При цьому слід зауважити, що відповідне завдання не може суперечити основній меті й завданням розвитку суспільства та є гарантією забезпечення інформаційних прав і свобод членів «сім'ї», а також формування на цій основі системи інформаційних ресурсів забезпечення антитерористичної безпеки.

Інформаційний ресурс забезпечення антитерористичної безпеки на цьому рівні обмежується поняттям «сім'я», визначеним у ст. 3 Сімейного кодексу України та ст. 1 Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям». При цьому Сімейний кодекс України не містить даних про наявність спеціальних правил поведінки в родині чи, відповідно, правил антитерористичної безпеки, обмежуючись у ст. 1 виключно цілями державного регулювання сімейних відносин, досягненню яких мають сприяти як державна охорона сім'ї (ст. 5), так і моральні засади суспільства (ст. 3) та місцеві звичаї чи звичаї національних меншин (ст. 11). Таким чином, розглядаючи статичне забезпечення антитерористичної безпеки у межах сім'ї, доцільно говорити про систему морально-виховних заборон, відомості про яку належать виключно членам самої сім'ї, отже, система антитерористичної безпеки на рівні сім'ї завжди буде замкненою, а доступ до відомостей щодо способів (порядку) задоволення власного інтересу одним із членів сім'ї щодо інших членів сім'ї може надаватися тоді, коли в діях щодо останніх містяться ознаки злочину, визначені у законі. До цього слід додати, що відповідно до ст. 3 Сімейного кодексу України сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не забо-

ронених законом і таких, які не суперечать моральним засадам суспільства, що, у свою чергу, не потребує передавання відомостей про відносини (правила поведінки) у сім'ї до третьої особи від часу її створення. Те саме стосується і здійснення сімейних прав та виконання сімейних обов'язків, передбачених гл. 2 Сімейного кодексу України, у тому числі в разі обрання членами сім'ї відповідно до ст. 9 Сімейного кодексу України договірному способу врегулювання сімейних відносин.

Насильницькі відносини у сім'ї, у т.ч. із поєднанням розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі, ненависті, призовів до вчинення терористичних актів, дій, що загрожують громадському порядку, а також розповсюдження матеріалів (контенту), що пропагують расову, національну чи релігійну нетерпимість, дискримінацію, як єдине джерело інформації про існуючі у межах окремої сім'ї правила поведінки є складною системою, вивченням якої займаються фахівці з педагогіки, психології, соціології, адміністративного, кримінального права, кримінології, інших галузей знань. Таким чином, статичне забезпечення антитерористичної безпеки на рівні сім'ї пов'язане із передаванням третій особі (суб'єкту боротьби з тероризмом або установі чи організації, що залучена до заходів боротьби із тероризмом) інформації, зміст якої свідчить про навмисні дії одного з членів сім'ї, спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі, ненависті, призовів до вчинення терористичних актів, дій, що загрожують громадському порядку, а також матеріалів, що пропагують расову, національну чи релігійну нетерпимість, дискримінацію.

Додатковим аргументом щодо статичності забезпечення антитерористичної безпеки на рівні сім'ї є факти отримання відповідних відомостей з джерел поза межу проживання сім'ї. При цьому слід пам'ятати, що передавання відповідної інформації членом сім'ї не може свідчити про ліквідацію сім'ї або вихід цього члена сім'ї за її межі, визначені нормами адміністративного, кримінального, сімейного, цивільного, житлового тощо законодавства.

Законодавець не обов'язково пов'язує статичне забезпечення антитерористичної безпеки на рівні сім'ї з розпалюванням національної, расової чи релігійної ворожнечі, ненависті, призовом до вчинення терористичних актів, дій, що загрожують громадському порядку, а також матеріалів, що пропагують расову, національну чи релігійну нетерпимість, дискримінацію, що відображується у змісті ст. 46¹ «Порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення», ст. 52 «Псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель», ст. 148³ «Використання засобів зв'язку з метою, що суперечить інтересам держави, з метою порушення громадського порядку та посягання на честь і гідність громадян», ст. 173³ «Виготовлення та пропаганда георгіївської (гвардійської) стрічки», ст. 174 «Стрільба з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням установленого порядку», ст. 183 «Завідомо неправдивий виклик спеціальних служб», ст. 190 «Порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї», ст. 191 «Порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів», ст. 195⁵ «Незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації», ст. 205 «Невжиття заходів до забезпечення своєчасної реєстрації іноземців і осіб без громадянства» Кодексу України про адміністративні правопорушення, відповідно до диспозиції яких інформація щодо змісту правопорушення може не передаватися членом сім'ї – порушником, а збиратися суб'єктом боротьби з тероризмом або бути отриманою третьою особою.

Домінування в питаннях забезпечення антитерористичної безпеки на рівні сім'ї статичного підходу зумовлене також дією конституційного принципу «недоторканності особи», свободою її розвитку, у тому числі й у сімейних стосунках. Поряд із цим межі сім'ї, визначені нормами адміністративного, кримінального, сімейного, цивільного, житлового законодавства тощо, дають змогу не тільки формалізувати окремі правила поведінки в сім'ї, а й виділити види динамічного забезпечення антитерористичної безпеки на рівні сім'ї. Так, якщо за колом осіб статична антитерористична безпека пов'язана із поведінкою подружжя, батьків та дітей, усиновлювачів та усиновлених, матері та батька дитини щодо її виховання, розвитку та утримання (ч.1 ст. 2 Сімейного кодексу України), баби, діда, прабаби, прадіда, внуків, правнуків, рідних братів та сестер, мачухи, вітчима, падчерки, пасинка (ч.2 ст. 2), ін-

ших членів сім'ї, визначених у Сімейному кодексі України (ч.3 ст. 2), то динамічне забезпечення антитерористичної безпеки має бути пов'язане з поведінкою осіб, сімейні відносини яких порушують межі окремої сім'ї, наприклад, двоюрідних братів та сестер, тітки, дядька, племінниці, племінника, інших родичів за походженням або сусідів та спрямовані на задоволення власного інтересу у межах цієї сім'ї.

Висновки. Підсумовуючи розгляд забезпечення антитерористичної безпеки в місцях компактного проживання (масштабі (рівні) сім'ї), доцільно вказати на види ресурсів відповідної діяльності: 1) відомості щодо розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі, ненависті, призову до вчинення терористичних актів, дій, що загрожують громадському порядку, а також матеріалів, що пропагують расову, національну чи релігійну нетерпимість, дискримінацію, передані за її межі; 2) відомості щодо протиправної поведінки членів сім'ї, передані за її межі; 3) відомості щодо правил поведінки членів сім'ї, отримані третіми особами шляхом аналізу відносин у сім'ї.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Київ: Преса України, 1997. 80 с.
2. Всеобщая декларация прав человека от 10.12.1948. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015/ed20110101 (дата звернення: 15.03.2021).
3. Про ратифікацію Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права та Міжнародного пакту про громадянські і політичні права: *Указ Президента Верховної Ради УРСР* від 19.10.1973 №2148 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2148-08/ed19731019> (дата звернення: 15.03.2021).
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004/ed20110101 (дата звернення: 15.03.2021).
5. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. №1382-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1382-15> (дата звернення: 15.03.2021).
6. Завадовська Ю.Ю., Філяк М.С. Міграційні потоки населення у період кризи: вплив на соціально-економічний розвиток у регіонах України: монографія. Львів: Сорока Т.Б, 2016. 163 с.
7. Максименко С.В. Міжнародно-правове регулювання права на свободу пересування і вибір місця проживання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2006. 18 с.
8. Малиновська О.А. Трудова міграція: соціальні наслідки та шляхи реагування. Аналітична доповідь. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Malin_migraziya-dace3.pdf (дата звернення: 15.03.2021).
9. Саїнчин О.С. Протидія незаконній міграції в Україні (криміналістичні, кримінологічні та оперативно-розшукові аспекти): монографія. Херсон. держ. ун-т. Херсон: Гельветика, 2016. 435 с.
10. Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: *Постанова Кабінету Міністрів України* від 10.05.2018 р. №357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357-2018-%D0%BF#n14> (дата звернення: 15.03.2021).
11. Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів: *Постанова Кабінету Міністрів України* від 17.03.2004 р. №326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.03.2021).
12. Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру: *Постанова Кабінету Міністрів України* від 02.03.2016 р. №207. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2016-p> (дата звернення: 15.03.2021).
13. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. №638-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення: 15.03.2021).
14. Про інформаційно-роз'яснювальні заходи у сфері боротьби з тероризмом: *Розпорядження Кабінету Міністрів України* від 12.09. 2012 р. №672-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2012-p> (дата звернення: 15.03.2021).